SUOMEN YK-LIITTO
FINLANDS FN-FÖRBUND • UNA FINLAND

YK-liiton lausunto Tulevaisuusvaliokunnalle 26.3.2025

Asia: VNS 7/2024 vp Valtioneuvoston selonteko YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda2030:n toimeenpanosta

YK-liitto kiittää mahdollisuudesta lausua Agenda 2030- selontekoon. Pidämme tärkeänä, että Suomi jatkossakin analysoi kriittisesti omaa kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanoaan ja kiinnittää erityistä huomiota niihin tavoitteisiin, joissa suunta on väärä tai edistys polkee paikallaan. Kestävän kehityksen edelläkävijän maine on ollut erinomaista maakuvatyötä ja osallistava monitoimijayhteistyö niin kotimaassa kuin kansainvälisesti on keskeinen osa tätä kokonaisuutta.

Huolestuttavaa on, että niin globaalisti kuin kansallisesti tavoitteista on kuitenkin jääty merkittävästi jälkeen ja syksyn 2024 Tulevaisuussopimuksesta huolimatta kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanon vauhdittaminen ei näyttäydy politiikka-agendalla keskeisimpien asioiden joukossa. Valitettavasti vaikuttaa siltä, että tavoitteiden toimeenpanoa tukevaa rahoitusta ja jopa toimeenpanon kannalta keskeisiä rakenteita ollaan purkamassa.

Agenda2030 julistuksen ja kestävän kehityksen tavoitteiden ohjaava periaate on ”ketään ei jätetä” ja niiden läpileikkaava tavoite on edistää tyttöjen ja naisten oikeuksia sekä sukupuolien välistä tasa-arvoa. Uutta kestävän kehityksen tavoitteissa verrattuna vuosien 2000-2015 välisenä aikana toimeenpantuihin Vuosituhattavoitteisiin oli myös vahva ymmärrys siitä, että sosiaalista ja taloudellista kehitystä ei voida saavuttaa eikä ylläpitää ilman, että huolehdimme kehityksen ekologisesta kestävyydestä. Myös rauhan, oikeudenmukaisuuden ja hyvän hallinnon sisällyttäminen tavoitteisiin (SDG 16) oli merkittävä läpimurto kehityksen eri osa-alueiden välisten yhteyksien näkökulmasta. Tässä myrskyisässä maailmantilanteessa on erityisen tärkeää, että Suomi pitää kiinni näistä periaatteista ja tavoitteista ja sitoutuu edistämään monenkeskistä sääntöpohjaista järjestelmää, kansainvälistä oikeutta, ihmisoikeuksia sekä niiden päälle rakentuvia kansainvälisiä sopimuksia ja sitoumuksia kuten Agenda 2030:ta ja kestävän kehityksen tavoitteita. Globaalit kriisit vaativat paitsi paikallisia ratkaisuja, niin myös kansainvälistä yhteistyötä. YK-liitto pitää tärkeänä sitä, että selonteko käsittelee joka tavoitteen kohdalla myös Suomen kansainvälisiä toimia ja niiden merkitystä.

Kriisien ennakoiminen ja ennaltaehkäiseminen on niin Tulevaisuusvaliokunnan kuin YK:n työn ytimessä ja toivommekin Suomen vahvaa panosta kansainväliseen työhön niin kestävän kehityksen tavoitteiden kuin Tulevaisuussopimuksen edistämisessä. YK-liitto korostaa, että Suomen tulee entistä vahvemmin panostaa Agenda 2030:n ja vakaan globaalin toimintaympäristön kehittymiseen eikä se onnistu ilman panostuksia kehitysyhteistyöhön, erityisesti YK-järjestöjen työn tukemiseen. Lisäksi Suomen tulee esimerkillään

Suomen YK-liitto
Finlands FN-förbund
UN Association of Finland

Siltasaarenkatu 4, 7. krs
00530 Helsinki
+358 44 7810 300

ykliitto.fi
globalis.fi
yk.fi

osoittaa, että on tärkeää pitää kiinni kansainvälisistä sopimuksista ja kansainvälisen oikeuden mukaisista velvoitteista.

Tässä lausunnossa keskitymme erityisesti tuomaan esiin YK-järjestöjen työhön kohdistuvia paineita sekä tarvetta taata niiden työn edellytykset (SDG 17):

- Yhdysvallat on rahoittanut 47 % maailman humanitaarisesta avusta ja 40 % kehitysyhteistyöstä. YK-järjestöjen kautta on kanavoitu vuosittain yli 100 miljoonalle ihmiselle humanitaarista apua Yhdysvaltojen tuella.

- Globaalisti leikkaukset YK-järjestöille tulevat olemaan merkittäviä ja monille niiden avustamille ihmisille kohtalokkaita. Kokoamme parhaillaan yhteenvetoa leikkauksista ja voimme toimittaa sen teille myöhemmin.

- Yhdysvallat on ilmoittanut vetäytyvänsä Maailman terveysjärjestö WHO:sta, Pariisin ilmastosopimuksesta ja leikkaavan radikaalisti kehitysyhteistyöorganisaationsa USAID:n rahoitusta, jonka kautta on rahoitettu myös monien YK-järjestöjen työtä kentällä. Laajempiakin vetäytymisiä monenkeskisestä yhteistyöstä ja jopa koko YK:sta on väläytelty keskustelussa. Yhdysvallat on myös lähettänyt Genevessä toimiville kansainvälisille järjestöille ja YK-järjestöille ”paimenkirjeen”, jossa pyritään selvittämään kyseisten järjestöjen toiminnan hyötyjä Yhdysvalloille ja vastausten pohjalta mahdollisesti lakkautetaan niiden rahoitus ensi syksynä.

- Suomen tulee osana muita Pohjoismaita sekä Euroopan unionia pystyä aktiivisesti vastaamaan Yhdysvaltojen vetäytymiseen ja panostaa kumppanuuksiin samanmielisten globaalin etelän maiden kanssa. Ruotsi ja Norja ovat jo ilmoittaneet lisäävänsä rahoitusta YK-järjestöille.

- Keskeisiä toimenpiteitä rahoituksen määrän lisäksi ovat YK-järjestöjen rahoituksen pitkäjänteisyys, maksatusten etupainotteisuus sekä rahoituksen suuntaaminen järjestöjen yleisrahoitukseen korvamerkittyjen projektien sijaan. Näillä toimenpiteillä tuetaan YK-järjestöjen työn tehokkuutta ja mahdollistetaan avun suuntaaminen sinne, missä se kulloinkin on kriittisintä.